

Vergaderjaar 2022–2023

26 234

Vergaderingen interim- Committee en Development Committee

Nr. 273

BRIEF VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 3 november 2022

Hierbij stuur ik u het verslag van de vergadering van de Coalitie van Ministers van Financiën voor klimaatactie op 12 oktober, de G20 vergadering van Ministers van Financiën en centralebankpresidenten op 13 oktober en de bijeenkomst van het International Monetary and Financial Committee (IMFC) op 14 oktober.

De na afloop gepubliceerde statements zijn bijgevoegd. Dit betreft een ministerieel statement van de Coalitie van Ministers van Financiën voor klimaatactie, de G20 chair's summary, het IMFC chair's statement en het IMFC-statement dat ik namens onze kiesgroep heb uitgegeven.

De Minister van Financiën,
S.A.M. Kaag

Verslag van internationale vergaderingen in Washington D.C. op 12, 13 en 14 oktober

Van 12 tot 14 oktober vond de jaarvergadering van het Internationaal Monetair Fonds (IMF) en de Wereldbank plaats in Washington D.C. Daarnaast organiseerde het Indonesische voorzitterschap de vierde G20-bijeenkomst voor Ministers van Financiën en Centrale Bank Presidenten (FMCBG). En marge van deze vergaderingen kwam de Coalitie van Ministers van Financiën voor klimaatactie (CFMCA) bij elkaar. De vergaderingen stonden in het teken van de wereldwijde (financieel-economische) uitdagingen, waaronder de gevolgen van de Russische oorlog in Oekraïne, hoge inflatie, schuldenproblematiek en klimaatverandering. Minister Kaag vertegenwoordigde Nederland bij het IMF, de G20 en de CFMCA. Minister Schreinemacher nam deel aan de jaarvergadering van de Wereldbank, waarover uw Kamer separaat wordt geïnformeerd. Na afloop van de vergaderingen zijn er *chair's statements* uitgegeven door het voorzitterschap van het *International Monetary and Financial Committee* (IMFC), de G20 en de CFMCA. Deze *chair's statements* vormen een alternatief voor de gezamenlijke communiqués van het IMFC en de G20 en het gezamenlijke ministeriële statement van de CFMCA die doorgaans namens alle deelnemende landen worden uitgegeven. Net als in het voorjaar was er geen unanimitéit over een communiqué of gezamenlijk ministerieel statement in verband met de Russische invasie van Oekraïne.

De *chair's statements* zijn, samen met de IMFC-verklaring van de Nederlands-Belgische kiesgroep, als bijlage toegevoegd aan deze brief.

International Monetary and Financial Committee

Mondiale economie

De mondiale economische vooruitzichten zijn een belangrijk onderdeel van de IMF jaarvergadering. De groeiverwachtingen van het IMF zijn neerwaarts bijgesteld vanwege grote internationale uitdagingen, zoals de oorlog in Oekraïne en de resulterende hoge inflatie, die voornamelijk door hoge energie- en voedselprijzen wordt veroorzaakt. Het IMF voorziet een mondiale economische groei van 3,2% in 2022 en 2,6% in 2023¹. De mondiale groeiverwachting voor 2023 is 0,3%-punt lager dan bij de juliraming van het IMF. Hierbij veronderstelt het IMF dat de Russische gasexport naar Europa niet verder afneemt dan de huidige daling van 80% ten opzichte van vorig jaar, dat inflatieverwachtingen verankerd blijven en dat verkrappend monetair beleid niet leidt tot een wereldwijde recessie of grote onrust op de financiële markten. Naar verwachting krijgt circa een derde van de mondiale economie op kwartaalbasis te maken met krimp in 2022–2023.

Tijdens de vergadering bestond brede consensus dat de belangrijkste prioriteit de bestrijding van inflatie is. Hoewel dit primair het mandaat van centrale banken is, moeten monetair en budgettair beleid elkaar niet tegenwerken. Dit betekent dat het steunbeleid van overheden om de koopkrachtcrisis voor kwetsbare huishoudens te verzachten tijdelijk, gericht en voldoende restrictief moet zijn opdat de inflatie niet verder wordt aangewakkerd.

Het IMF raamt de mondiale inflatie op 8,7% in 2022, 6,4% in 2023 en 4,1% in 2024. Dat is een opwaartse bijstelling van respectievelijk 0,4 en 0,7%-punt in vergelijking met de raming van juli. Om de hoge inflatie tegen te gaan hebben monetaire autoriteiten in ontwikkelde landen en opkomende economieën de rentes verhoogd, hetgeen leidt tot verkrappende financieringscondities. Dit kan problemen opleveren in opkomende

¹ World Economic Outlook, October 2022.

economieën, in het bijzonder wanneer zij te maken hebben met hoge buitenlandse valutaschulden of een hoge externe financieringsbehoefte. Volgens het IMF kampt 60% van de lage-inkomenslanden en 25% van de opkomende economieën met een (bijna) onhoudbare schuld.

Respons van het IMF

Het IMF benadrukte tijdens de jaarvergadering dat landen wereldwijd te maken hebben met een opeenvolging van crises. Veel landen zijn economisch nog niet volledig hersteld van de pandemie en worden nu geconfronteerd met hoge energieprijzen en verkrappende financieringscondities, wat het herstel bemoeilijkt. Tijdens de IMFC vergadering wees Managing Director Georgieva ook op schaarste en hoge prijzen van voedsel. Het IMF heeft daarom recentelijk het bestaande instrumentarium voor noodliquiditeit uitgebreid met het *Food Shock Window* voor landen die geraakt worden door de stijgende voedselprijzen of tegenvallende inkomsten uit voedselexport. Deze *Food Shock Window* betreft een tijdelijke verhoging van de toegangslimieten voor het *Rapid Financing Instrument (RFI)* en de *Rapid Credit Facility (RCF)*. Circa dertig landen kunnen aanspraak kunnen maken op deze *window*. Oekraïne was op 7 oktober het eerste land waarvoor een uitbetaling uit de *food shock window* werd goedgekeurd. De uitbetaling aan Oekraïne heeft een omvang van USD 1,3 mld.

Naast deze noodfinanciering werd ook breder over financiële steun aan Oekraïne gesproken. Nederland heeft als vertegenwoordiger van de kiesgroep, waar ook Oekraïne onderdeel van uitmaakt, opgeroepen snel een volledig IMF-programma te starten voor Oekraïne. Na de jaarvergadering heeft het IMF bekend gemaakt te zullen starten met voorbereiding voor *Program Monitoring with Board Involvement (PMB)*². Dit houdt in dat het IMF samen met de Oekraïense autoriteiten kijkt naar mogelijke macro-economische beleidshervormingen zonder dat daar al financiering aan gekoppeld is. Daarmee legt de PMB vast de basis voor een mogelijk IMF-programma met financiering. Een volledig programma zal voor implementatie aan de Executive Board van het IMF worden voorgelegd. Naast de acute uitdagingen werd er ook gesproken over de meer structurele uitdagingen waar lidstaten mee te maken hebben. Zo werd expliciet benoemd dat de gevolgen van klimaatverandering zich steeds duidelijker manifesteren. Het IMF wil het lidmaatschap ondersteunen bij het voorkomen van toekomstige betalingsbalansproblemen als gevolg van klimaatverandering of pandemieën en daarom werd tijdens de jaarvergadering officieel besloten de *Resilience and Sustainability Trust*, waaraan Nederland voornemens is SDR 1,2 mld. bij te dragen, te operationaliseren. Barbados, Costa Rica en Rwanda hebben als eerste landen overeenstemming bereikt met de staf van het IMF over een RST-programma. De aanvragen zullen de komende weken worden voorgelegd aan het bestuur van het IMF.

Tenslotte werd er gesproken over de 16^e quotaherziening van het IMF. Veel landen spraken steun uit om in december volgend jaar de 16^e quotaherziening af te ronden. Bij die herziening wordt gekeken naar de gewenste omvang van het IMF, het aandeel van quota in de financiering van het IMF, en de quota-verhoudingen binnen het IMF, die bepalend zijn voor de stemverhoudingen.

G20 bijeenkomst van Ministers van Financiën en Centralebank-presidenten

Op 12 en 13 oktober jl. vond de vierde G20-vergadering van Ministers van Financiën en presidenten van centrale banken (*Finance Ministers and*

² Ukraine: Statement at the Conclusion of an IMF Mission.

Central Bank Governors, FMCBG) onder het Indonesisch G20-voorzitterschap plaats. De bijeenkomst werd georganiseerd tegen een achtergrond van een onzeker en uitdagend macro-economisch landschap. Hoe de internationale gemeenschap op de mondiale uitdagingen kan reageren was dan ook het hoofdthema van de gesprekken. G20-leden waren het met elkaar eens dat inflatiebestrijding een prioriteit moet zijn. Dat vereist niet alleen aan dat centrale banken zich richten op het bestrijden van de hoge inflatie, maar ook dat Ministeries van Financiën terughoudend zijn in de verlening van steun. Gebrek aan daadkracht zou kunnen leiden tot een ontankering van inflatieverwachtingen, wat vervolgens forsere monetaire verkrapping noodzakelijk zou kunnen maken. Begrotingsbeleid kan worden ingezet om de meest kwetsbare bevolkingsgroepen te helpen, mits deze steun gericht en tijdelijk van aard is. Met die opzet wordt niet alleen het tegenstrijdig effect van expansief beleid beperkt, maar ook de verslechtering van de publieke begrotingsposities.

Tijdens de gesprekken is stilgestaan bij de verdere versterking van de internationale financiële architectuur. In dat kader sprak Nederland steun uit voor het G20-onderzoek naar de kapitaaltoereikendheidsraamwerken (*capital adequacy frameworks*) van multilaterale ontwikkelingsbanken, en verdere (tijdige) discussie over de implementatie van de aanbevelingen die daaruit voortvloeien. Ook werd aandacht besteed aan de schuldenproblematiek in opkomende economieën en lage inkomenslanden. Door de verkrapping van financieringscondities wordt de budgettaire positie van veel van deze landen onder druk gezet. Nederland en andere G20-landen benadrukten daarom het belang van spoedige herstructurering van de schulden van de drie landen die een Common Framework³-behandeling hebben aangevraagd (Tsjaad, Zambia en Ethiopië). Ook het belang van coördinatie bij schuldherstructurering in midden-inkomenslanden, waar het Common Framework niet van toepassing is, werd onderstreept. Tijdens de G20-vergadering was veel aandacht voor het belang van energiezekerheid. Enkele landen benadrukten dat de Russische oorlog in Oekraïne ten grondslag ligt aan de huidige hoge energieprijzen. Nederland onderstreepte dit en gaf daarnaast aan dat maatregelen voor energiezekerheid niet ten koste mogen gaan van de mondiale ambities om (de risico's van) klimaatverandering aan te pakken. Nederland, evenals de meeste andere G20-landen, sprak steun uit voor het G20 *Sustainable Finance Report* en onderstreepte daarnaast het belang van adequate betrokkenheid van de private sector bij het financieren van de klimaattransitie. In het chair's statement wordt gerefereerd aan de breed gedragen toewijding aan de klimaataanpak. Dat vraagt om de inzet van een breed beleidsinstrumentarium, waaronder CO₂-beprijzing. G20-leden, waaronder Nederland, hebben wederom steun uitgesproken voor de aanpak om het internationale belastingstelsel te hervormen. Het akkoord hierover, dat in 2021 is bereikt, leunt op twee pijlers. De eerste pijler van het akkoord regelt een andere verdeling van winsten en heffingsrechten tussen landen voor de grootste en meest winstgevende multinationals, waaronder grote digitale bedrijven. De tweede pijler van het akkoord bevat afspraken over een wereldwijd minimumniveau van belastingheffing bij multinationals. Landen hebben aangegeven dat het van belang is dat, tegen de concrete tijdslijnen die hierbij zijn vastgesteld, we voortgang blijven maken op beide pijlers.

Coalitie van Ministers voor Financiën voor klimaatactie

Op 12 oktober vond de achtste ministeriële vergadering van de *Coalition of Finance Ministers for Climate Action* (CFMCA) plaats. Tijdens deze

³ Het Common Framework is het raamwerk van de G20 en de Club van Parijs voor herstructurering van onhoudbare schulden in lage-inkomenslanden.

vergadering is aangekondigd dat Nederland is verkozen tot co-voorzitter van de Coalitie⁴. Dit betekent dat Nederland vanaf april 2023 het co-voorzitterschap van Finland zal overnemen en samen met Indonesië de Coalitie zal voorzitten. Nederland kijkt uit naar het voorzitten van deze coalitie, waar meer dan 75 leden kennis en ervaringen uitwisselen over de rol die Ministers van Financiën kunnen spelen bij klimaatbeleid. Het thema van de vergadering was de groene transitie. Landen reflecteerden op de macro-economische uitdagingen en gevolgen van de groene transitie en de rol die Ministers van Financiën hierbij kunnen spelen. Het zwaartepunt van de discussie lag op de balans tussen energiezekerheid en betaalbaarheid enerzijds en de urgentie van de transitie naar een net-zero energievoorziening anderzijds. Nederland benadrukte het belang van het bestrijden van klimaatverandering en de noodzaak om hiervoor een breed pakket aan beleidsinstrumenten in te zetten. Ministers van Financiën hebben verschillende instrumenten in handen om hieraan bij te dragen, zoals het beprijzen van vervuilende activiteiten en subsidiëren van vergroening. Hiermee dragen Ministers van Financiën ook bij aan het creëren van de randvoorwaarden voor het opschalen van de vereiste private investeringen in verduurzaming.

⁴ Minister van Financiën Kaag co-voorzitter Coalition of Finance Ministers for Climate Action | Nieuwsbericht | Rijksoverheid.nl.